

Miljø- og Fødevareministeriet
Naturstyrelsen

Natura 2000-plan 2016-2021

**Agger Tange, Nissum Bredning, Skibsted
Fjord og Agerø**

Natura 2000-område nr. 28

Habitatområde H28

Fuglebeskyttelsesområde F23, F27, F28 og F39

Kolofon

År:
2016

Titel:

Natura 2000-plan 2016-2021
Agger Tange, Nisum Bredning, Skibsted Fjord
og Agerø
Natura 2000-område nr. 28,
Habitatområde nr. 28,
Fuglebeskyttelsesområde nr. 23, 27, 28 og 39

ISBN nr.
978-87-7091-723-0

Dato:
April 2016

Forsidefoto:
Agger Tange. Fotograf: Stephan Skaarup Lund

Emneord:

Habitatdirektivet, fuglebeskyttelsesdirektivet,
Miljømålsloven, Natura 2000-plan.

Resume:
Natura 2000-plan for Agger Tange, Nisum
Bredning, Skibsted Fjord og Agerø (nr. 28).
Natura 2000-planen skal sikre naturtilstanden
for områdets udpegede arter og naturtyper og
bidrage til opnåelse af gunstig bevaringsstatus.
Områdets udpegede naturtyper og arter
beskrives. Der er foretaget tilstandsvurdering af
levesteder og naturtyper, og der fastlægges
målsætninger og indsatser for naturtyperne og
arterne.

Udgiver:

Miljø- og Fødevareministeriet, Naturstyrelsen

Ansvarlig institution:

Naturstyrelsen Haraldsgade 53
2100 København Ø
www.naturstyrelsen.dk

Copyright:

Naturstyrelsen, Miljø- og Fødevareministeriet

Sprog:

Dansk

Må citeres med kildeangivelse

Indhold

1. Natura 2000-planlægning	5
1.1 Natura 2000-planen er bindende for myndighederne.....	6
1.2 Naturtilstand og gunstig bevaringsstatus	7
2. Områdebeskrivelse.....	8
2.1 Områdets udpegningsgrundlag.....	9
2.2 Tilstanden for områdets udpegede natur	9
2.2.1 Terrestriske naturtypers arealfordeling og tilstand.....	10
2.2.2 Sønaturtypers tilstand	11
2.2.3 Arts levesteders tilstand.....	12
2.2.4 Ynglefugles levesteders tilstand	13
3. Målsætninger	15
3.1 Overordnet målsætning for Natura 2000-området	15
3.2 Konkrete målsætninger for naturtyper og arter	16
3.3 Modstridende naturinteresser.....	17
4. Indsatsprogram.....	18

Miljø- og Fødevarerminister
Esben Lunde Larsen

En målrettet indsats for dansk natur

De 252 Natura 2000-områder indeholder nogle af Danmarks største og mest værdifulde naturområder. De ligger fordelt i hele landet fra nord til syd og øst til vest og repræsenterer en stor del af den danske biodiversitet. Hvert område har en plan, og nu offentliggøres Natura 2000-planerne for 2016-21.

Natura 2000-planlægningen blev iværksat af VK-regeringen i 2004 med nationale mål for gennemførelse af EU's naturdirektiver og tilskud til de lodsejere, der vil være med.

I planperioden 2016-21 vil der i halvdelen af Natura 2000-områderne være nye og mere grundlæggende indsatser for at sikre noget af Danmarks bedste natur. I de øvrige områder skal den indsats, der allerede er planlagt færdiggøres og vedligeholdes. Der er med de nye planer i særdeleshed fokus på de frivillige plejegræsordninger og en forbedring af tilskudssatserne hertil.

Fokus for indsatsen i perioden 2016-21 er:

- At færdiggøre og konsolidere indsatsen fra den første generation planer.
- At fortsætte arbejdet med at sikre naturpleje på de arealer, hvor det er nødvendigt for at sikre og forbedre naturtilstanden.
- At der i et mindre antal områder startes en indsats for at forbedre naturen gennem sammenkædning af eksisterende og særlig sårbar natur.
- At sikre en indsats mod invasive arter og målrettet forbedre levesteder for bl.a. truede ynglefugle.

Frivillighed er hjørnesteinen i gennemførelse af planerne for at fastholde den positive lodsejertilgang til sikring af naturen. Lodsejere og kommuner har allerede vist, at de gerne vil være med og har i stort omfang gennemført en målrettet naturindsats.

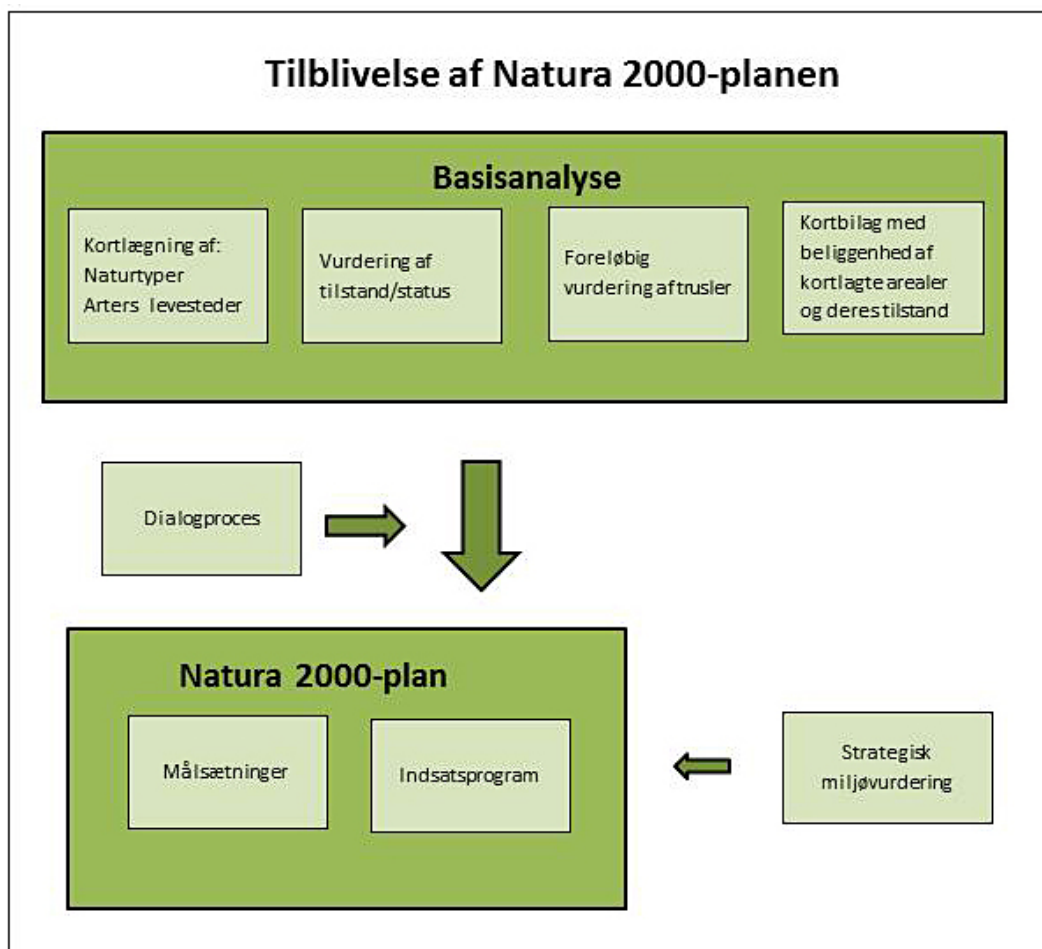
Jeg takker for de mange synspunkter og forslag, som lodsejere, kommuner og foreninger har bidraget med undervejs i den lange planproces. Der er også rejst spørgsmål, som ikke direkte vedrører planlægningen; men som er centrale for den danske gennemførelse af EU-forpligtigelser. Det gælder f.eks. spørgsmål om regulering af husdyrbrug, afgrænsning af Natura 2000-områder og om bestemmelsen af de enkelte naturtyper. Spørgsmål som Miljø- og Fødevarerministeriet belyser og håndterer i anden sammenhæng.

Jeg ser frem til, at alle parter fortsat gør en indsats for at sikre vores natur og bidrager til den fortsatte diskussion af mål og midler i naturforvaltningen.

1. Natura 2000-planlægning

EU's Natura 2000-direktiver ([fuglebeskyttelsesdirektivet](#)- og [habitatdirektivet](#)) forpligter Danmark til at gøre den nødvendige indsats for at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus for en række naturtyper og arter, som på europæisk plan er sjældne, truede eller karakteristiske. Det sker ved at imødegå væsentlige negative påvirkninger og ved at opnå og sikre en god eller gunstig naturtilstand bl.a. gennem hensigtsmæssig forvaltning af de udpegede Natura 2000-områder. Med en målrettet forvaltningsindsats i områderne bidrager Danmark til at sikre den europæiske natur og dens biologiske mangfoldighed.

Med henblik på at fastsætte de langsigtede mål og prioritere den nødvendige indsats udarbejder Naturstyrelsen efter bestemmelserne i [miljømålsloven](#) og [skovloven](#) en Natura 2000-plan, der dækker hvert af de 252 udpegede beskyttelsesområder. Natura 2000-planen revideres hvert 6. år, dog gælder planlægningen for de skovbevoksede, fredskovpligtige arealer (skovloven) for 12 år. De langsigtede mål gælder for flere planperioder, mens retningslinjerne for indsats revideres i hver planperiode.

Processen i tilblivelsen af en Natura 2000-plan.

Den foreliggende plan afløser i 2016 den gældende Natura 2000-plan 2010-15 efter miljømålsloven, idet indsatsprogrammet for planperioden 2010-15 forudsættes gennemført indenfor den gældende planperiode (jvf. denne plans indsatsprogram, afsnit 4), mens de dele af planerne, som er udarbejdet efter skovloven gælder fra 2010-21. Denne plan er således 2. generation af Natura 2000-plan for arealer, der ikke er omfattet af skovloven.

På grundlag af erfaringerne med de første Natura 2000-planer reviderede folkettinget i 2013 miljømålsloven med henblik på at sikre en bedre dialog og inddragelse i Natura 2000-planlægningen og i gennemførelsen af planerne. Desuden er der indgået aftale mellem regeringen og Kommunernes Landsforening om, at 2. plangeneration i højere grad skal tage afsæt i mål- og rammestyrt af kommunernes gennemførelse af planerne. I denne plan kommer det til udtryk i rammerne for planperiodens indsats.

Natura 2000-planen gælder for de arter og naturtyper, der har begrundet udpegningen af det enkelte beskyttelsesområde; men bidrager også til at sikre andre arter og naturtyper, som forekommer i områderne. Natura 2000-planen har fokus på arealrelaterede indsatser og rummer ikke indsatskrav vedrørende vandkvalitet, som sikres gennem vandplanlægningen, ligesom der heller ikke stilles konkrete krav til reduktion af kvælstofdeposition, som ligeledes reguleres ad anden vej, ikke mindst gennem husdyrgodkendelsesloven.

1.1 Natura 2000-planen er bindende for myndighederne

Natura 2000-planen er bindende, således at alle myndigheder i deres arealdrift, naturforvaltning eller ved udøvelse af deres beføjelser i henhold til lovgivningen i øvrigt skal lægge Natura 2000-planen til grund. Denne plan vedtages i 2016 og erstatter Natura 2000-plan 2010-15, hvorefter kommunerne udarbejder bindende handleplaner med fokus på opgavefordelingen mellem myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen af indsatsen. Offentlige lodsejere er bundet af planens langsigtede målsætninger og kan vælge at gennemføre disse direkte i egne drifts- og plejeplaner. På områder som f.eks. fiskeriloven og vildtforvaltningsloven, hvor staten er myndighed, følges op med nationale strategier.

Natura 2000-planen tilsidesætter ikke øvrig lovgivning, og den indsats, som iværksættes for at sikre planens gennemførelse, skal have de fornødne tilladelser, dispensationer m.v., evt. på grundlag af konsekvensvurderinger. I det omfang, indsatsen entydigt kan defineres som nødvendig for lokalitetens forvaltning, er en konsekvensvurdering efter habitatdirektivet ikke påkrævet, men der kan være andre hensyn efter lovgivningen, der spiller ind. Der er ikke gennemført vurdering i henhold til habitatdirektivets artikel 6.3 af de enkelte planer, idet planer, som direkte er forbundet med eller nødvendige for Natura 2000-områdets forvaltning, heller ikke er omfattet af kravet om screening og evt. konsekvensvurdering. Desuden er der ikke i planen taget stilling til forvaltningsindsatsens lokalisering eller valgte forvaltningsmetoder.

Der er i Natura 2000-planen taget stilling til afvejning mellem modsatrettede naturinteresser i de tilfælde, hvor sådanne allerede på nuværende tidspunkt i planlægningen kan forudses, og hvor en sådan afvejning er forbundet med eller nødvendig for forvaltningen af området. Eventuelle konkrete konsekvenser af denne afvejning vil blive afklaret i forbindelse med gennemførelsen af planen og valg af virkemidler.

Natura 2000-planens målsætninger er bindende og skal anvendes ved konsekvensvurdering i forbindelse med myndighedsudøvelse, jf. Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 408 af 1. maj 2007 (med senere ændringer) om udpegning og administration af internationale

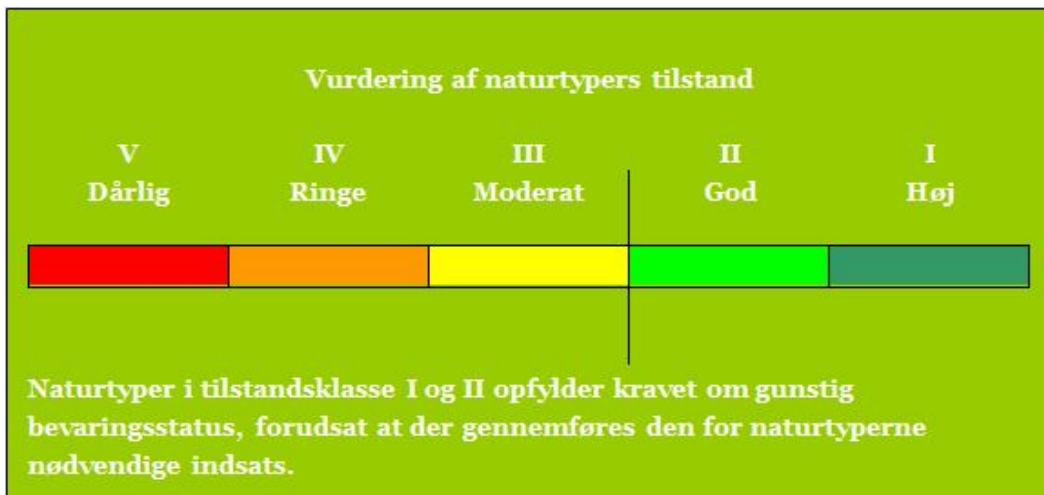
naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter og tilsvarende regler om konsekvensvurdering i andre ministeriers lovgivning.

Indsatsprogrammets retningslinjer er ligeledes bindende og danner sammen med målsætningerne for naturen i området grundlag for handleplan, samt eventuel anden prioritering af forvaltningsindsats i området. Retningslinjer for skovbevoksede, fredskovpligtige arealer, der er gældende til og med 2021, er indskrevet i Natura 2000-plan 2009-15 for området.

1.2 Naturtilstand og gunstig bevaringsstatus

Danmark har en forpligtelse til at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, der begrunder udpegningen af de enkelte Natura 2000-områder. Bevaringsstatus er en vurdering af, hvordan naturtypens eller artens tilstand vil være i fremtiden, såfremt der ikke sker ændringer i udnyttelsen, de negative påvirkninger eller forvaltningen i forhold til i dag, og der er således tale om en slags prognose for naturtypernes og arternes udviklingsretning.

Til brug for Natura 2000-planlægningen er der for en række naturtyper og nogle arter udviklet et naturtilstandssystem, der på baggrund af artsammensætning og umiddelbart synlige, forvaltningsbare strukturparametre som f.eks. tilgroning, udtørring og forstyrrelser angiver den aktuelle tilstand for naturtypen eller artens levested, jf. Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 815 af 27. juni 2007 med senere revisioner om klassificering og fastsættelse af mål for naturtilstanden i internationale naturbeskyttelsesområder. Tilstanden opgøres på en skala fra I-V, hvor naturtyper eller levesteder i tilstandsklasse I og II med en vedvarende nødvendig drift har gunstig bevaringsstatus, mens der for naturtyper eller arters levesteder i tilstandsklasse III-V typisk skal gennemføres en større indledende forvaltningsindsats, før en vedvarende drift vil være tilstrækkeligt til at sikre arealet på sigt.

Tilstandsklasser for naturtyper

De enkelte parametre i tilstandssystemet gennemgås i basisanalyserne, og det kan heraf ses, hvilke tiltag der kan iværksættes for at sikre eller genoprette naturtyperne eller arternes levesteder.

2. Områdebeskrivelse

Natura 2000-området består af et habitatområde og fire fuglebeskyttelsesområder. Mål og indsats for udpegningsgrundlaget for hhv. habitatområdet og fuglebeskyttelsesområderne gælder kun for arealer inden for den pågældende udpegning.

Dette Natura 2000-område er specielt udpeget på grundlag af en væsentlig tilstedeværelse af følgende naturtyper og arters levesteder:

De mange fugle, herunder lysbuget knortegås, kortnæbbet gås, pibesvane, krikand, pibeand, spidsand, almindelig ryle, brushane, splitterne, dværgterne og mosehornugle.

De marine naturtyper, herunder sandbanke, bugt og lagune.

Naturtyperne strandeng, grå/grøn klit, klithede, rigkær, kildevæld.

Natura 2000-planens målsætninger og indsatsprogram er væsentlige elementer i beskyttelsen af disse og af en generel sikring og forbedring af områdets naturværdier.

Udsigt over Munkholm Odde med naturtypen strandeng i forgrunden. Fotograf: Peter Bundgaard Jensen

Natura 2000-området har et areal på 33.165 ha, hvoraf 2486 ha er statsejet og 84 % af det samlede areal er hav. Natura 2000-området består af Habitatområde nr. H28 og Fuglebeskyttelsesområde nr. F23, F27, F28 og F39. I figuren nedenfor er der angivet hvilke naturtyper og arter, der udgør udpegningsgrundlaget for dette område.

En mere detaljeret områdebeskrivelse findes i basisanalysen.

2.1 Områdets udpegningsgrundlag

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 28		
Naturtyper:	Sandbanke (1110)	Vadeflade (1140)
	Lagune* (1150)	Bugt (1160)
	Rev (1170)	Strandvold med enårige planter (1210)
	Strandvold med flerårige planter (1220)	Enårig strandengsvegetation (1310)
	Strandeng (1330)	Forklit (2110)
	Hvid klit (2120)	Grå/grøn klit (2130)
	Klithede* (2140)	Havtornklit (2160)
	Grårisklit (2170)	Klitlavning (2190)
	Næringsrig sø (3150)	Vandløb (3260)
	Tør hede (4030)	Kalkoverdrev* (6210)
	Surt overdrev* (6230)	Tidvis våd eng (6410)
	Hængesæk (7140)	Kildevæld* (7220)
	Rigkær (7230)	
Arter:	Stavsild (1103)	Stor vandsalamander (1166)
	Odder (1355)	Spættet sæl (1365)
	Blank seglmos (1393)	

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 23		
Fugle:	rørdrum (Y)	pibesvane (T)
	lysbuget knortegås (T)	pibeand (T)
	krikand (T)	spidsand (T)
	rørhøg (Y)	klyde (TY)
	hjejle (TY)	almindelig ryle (Y)
	brushane (Y)	lille kobbersneppe (T)
	splitterne (Y)	fjordterne (Y)
	havterne (Y)	dværgerterne (Y)
	mosehornugle (Y)	

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 27		
Fugle:	lysbuget knortegås (T)	hvinand (T)
	toppet skallesluger (T)	klyde (Y)
	hjejle (T)	havterne (Y)

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 28		
Fugle:	hvinand (T)	toppet skallesluger (T)

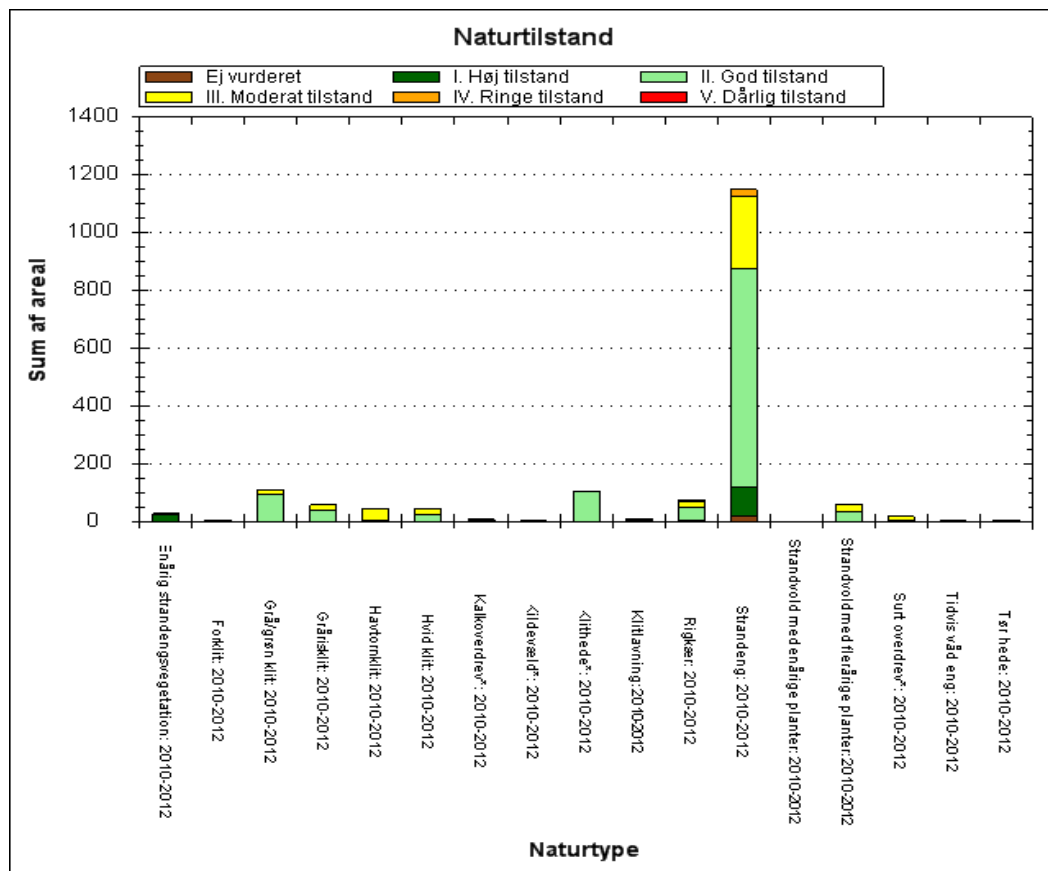
Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 39		
Fugle:	kortnæbbet gås (T)	bramgås (T)
	lysbuget knortegås (T)	klyde (TY)
	hvidbrystet præstekrave (Y)	almindelig ryle (Y)
	brushane (Y)	fjordterne (Y)
	dværgerterne (Y)	mosehornugle (Y)

Naturtyper, fugle og andre arter, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. Tal i parentes henviser til de talkoder, som benyttes for naturtyper og arter fra habitatdirektivets bilag 1 og 2. * angiver at der er tale om en prioriteret naturtype. Ved fuglearter: "T" = trækfugl, "Y" = ynglefugl. Udpegningsgrundlag for habitatområder og fuglebeskyttelsesområder er blevet revideret som beskrevet i basisanalysen.

2.2 Tilstanden for områdets udpegede natur

Neden for er vist den vurderede tilstand for de af områdets naturtyper og levesteder for arter, hvor der er udviklet et tilstandsvurderingssystem. Se basisanalysen for beskrivelse af metoder og en mere detaljeret omtale af naturens tilstand i området.

2.2.1 Terrestriske naturtypers arealfordeling og tilstand

De kortlagte naturtypers areal fordelt på tilstandsklasser ved kortlægningen i 2010-12. Pga. pladshensyn har det ikke været muligt at vise data mere detaljeret end det er tilfældet i planens figurer. En mere detaljeret præsentation af data findes i basisanalysen for området eller i [MiljøGis](#). Her vises data for Natura 2000-basisanalyserne, revideret december 2014. Dette er de data, der ligger til grund for forslag til Natura 2000-planer 2016-21, der er sendt i høring 19. december 2014 til 10. april 2015. Det er muligt at downloade alle data, der vises i MiljøGis, således at man kan arbejde med dem i egne IT-systemer.

Det fremgår af figuren, at selvom det store areal med naturtypen *strandeng* er overvejende i gunstig tilstand, er et stort areal med naturtypen i moderat og dermed ugunstig tilstand. Mange af de forekomster, der er i ugunstig tilstand er præget af afvanding, randpåvirkning med næringsstoffer fra landbrugsdrift på naboarealer, høj vegetation eller forekomst af invasive arter. I mange tilfælde er forekomsterne også præget af et ringe artsindhold. For strandengene på Agger Tange har kystsikringen på vestkysten stor betydning for den udregnede tilstand på arealerne. Høfderne er imidlertid nødvendige for sikring af området.

Arealet med naturtyperne *enårig strandengsvegetation* er udelukkende i god til høj tilstand.

I klitterne er arealet med naturtypen *forklit* udelukkende i god tilstand. For klitnaturtypen *hvid klit* er næsten halvdelen af arealet i god tilstand og den resterende del i moderat tilstand. En vigtig årsag til ugunstig tilstand er forekomst af invasive arter.

Klitnaturtyperne *grå/grøn klit* og *klithede* overvejende i god tilstand, men med en mindre del af arealerne i moderat tilstand. Hovedårsagerne til ugunstig tilstand er ringe artsindhold og kystsikring samt invasive arter og tilgroning med træer og buske.

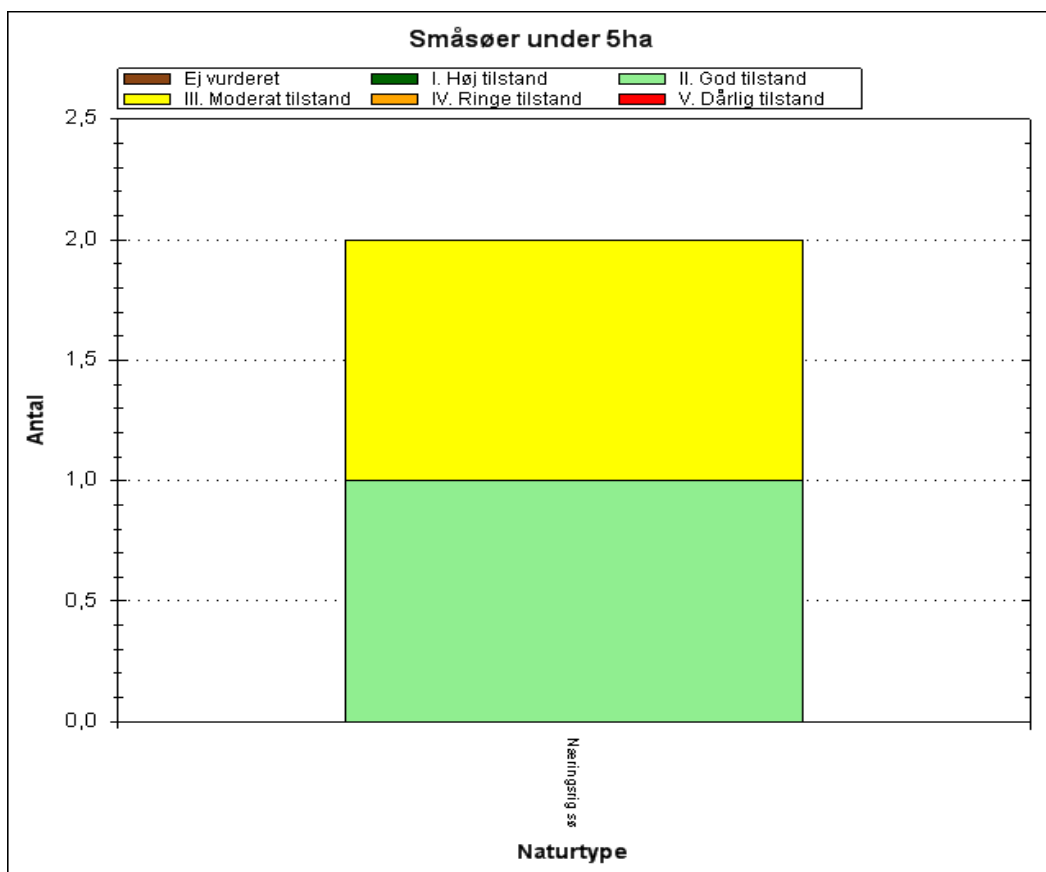
Klitnaturtypen *grårisklit* er overvejende i moderat tilstand. Klitnaturtypen *havtornklit* er langt overvejende i moderat tilstand. De vigtigste årsager til ugunstig tilstand er ringe artsindhold, invasive arter og kystsikring.

Det lille areal med klitnaturtypen *klitlavning* er overvejende i moderat tilstand. Hovedårsagerne til ugunstig tilstand er ringe artsindhold og kystsikring.

For de våde naturtyper uden for klitområderne er det lille areal med naturtypen *tidvis våd eng* udelukkende i god til høj tilstand, mens arealet med *kildevæld* er overvejende i moderat tilstand, og en stor del af arealet med naturtypen *rigkær* er i moderat til ringe tilstand. For områdets *rigkær* og *kildevæld* er hovedårsagerne til ugunstig tilstand grøftning og tilgroning med høje urter, træer og buske.

På de tørre arealer er arealet med *surt overdrev* langt overvejende i moderat tilstand og næsten halvdelen med *kalkoverdrev* er i moderat tilstand. Det lille areal med naturtypen *tør hede* er overvejende i god tilstand. Moderat og dermed ugunstig tilstand på overdrene skyldes ofte ringe artsindhold og randpåvirkning med næringsstoffer fra landbrugsdriften på naboarealer. For nogle af forekomsterne med *surt overdrev* er forekomst af invasive arter en anden vigtig årsag.

2.2.2 Sønaturtypers tilstand

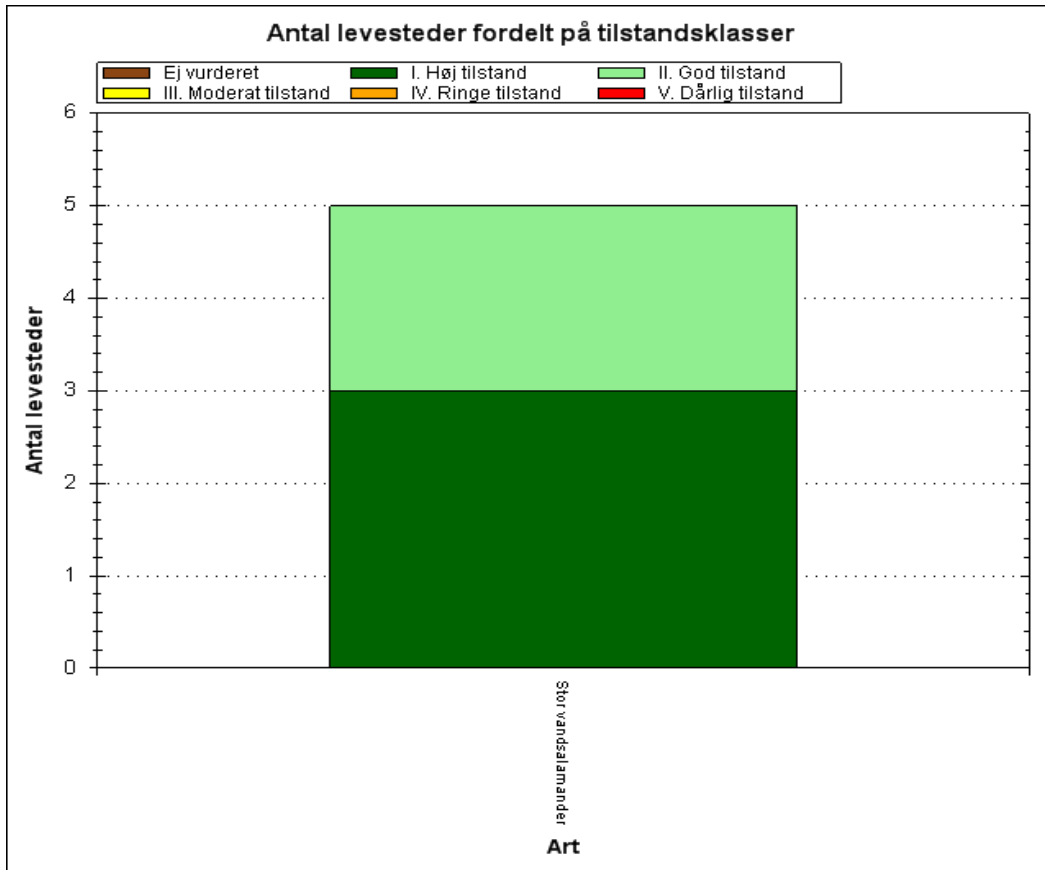

Antal og tilstand af de kortlagte småsøer i området.

Det ses, at den ene kortlagte *næringsrige sø* er i god tilstand. Søens gunstige tilstand skyldes gode strukturer med kun få trådalger, meget lidt rørsump og med en bræmme på over 10 meter til dyrket

jord. Den anden kortlagte næringsrige sø er i moderat tilstand. Hele søens bredlængde er tydeligt påvirket af jordbrugsdrift, og søen er påvirket af næringsstoffer.

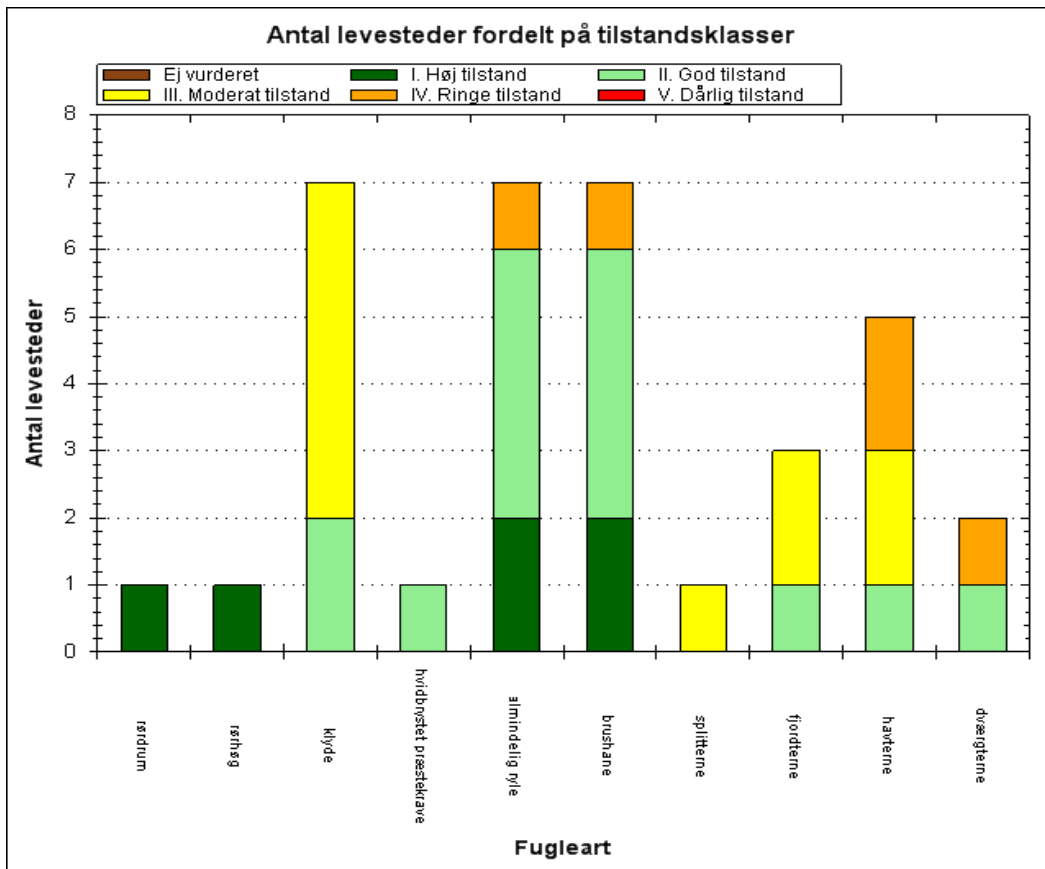
2.2.3 Arts levesteders tilstand

Tilstandsvurdering af områdets kortlagte levesteder.

Det ses, at ud af de fem kortlagte levesteder er der tre i høj tilstand og to i god tilstand. De to af levestederne som ved kortlægningen blev vurderet potentielle for stor vandsalamander, et vandhul ved Krik Vig og et vandhul ved Rotholmene, er i høj og god tilstand. I vandhullet ved Krik Vig er registreret fisk, mens der ikke er registreret fisk i vandhullet ved Rotholmene. For begge vandhuller er der i omgivelserne en lille forekomst af raste- og hvilepladser. Der er ingen skyggepåvirkning på vandhullerne.

2.2.4 Ynglefugles levesteders tilstand

Antal og tilstand af de kortlagte levesteder for ynglefugle.

Kortlægningen af ynglefuglenes levesteder er foretaget i 2013-14, og den beregnede tilstand af disse fremgår af ovenstående diagram. De enkelte levesteders tilstand kan ses præsenteret på kort via Naturstyrelsens [MiljøGis](#).

Det fremgår af figuren, at 20 af de kortlagte levesteder er i høj eller god tilstand, mens 15 af de kortlagte levesteder er i moderat eller ringe tilstand.

De kortlagte levesteder for rørdum og rørhøg er udelukkende i høj tilstand pga. gode rede- og fourageringsmuligheder samt fin hydrologi i arealerne med rørskov.

For klyde er de kortlagte levesteder overvejende i moderat tilstand med fem ud af syv levesteder. Dette gælder bl.a. levestederne på Agger tange, Agerø og strandengene vest for Lindholm. Ugunstig tilstand skyldes primært god tilgængelighed for ræv samt et for lavt græsningstryk på nogle af levestederne. De to levesteder i god tilstand er hhv. ved Lindholm og to små øer i "Klydesøen" på Harboøre Tange. Begge steder er tilgængeligheden for ræv begrænset af vand.

Det kortlagte levested for hvidbrystet præstekrave på Harboøre Tange er i god tilstand og består af afgræssende uforstyrrede strandenge uden vedplanter og fin hydrologi

For almindelig ryle og brushane er de kortlagte levesteder langt overvejende i god til høj tilstand med god afgræsning og fin hydrologi, men et levested på Harboøre Tange er i ringe

tilstand. Ugunstig tilstand skyldes helt overvejende dårlig hydrologi. Flere af levestederne på Harboøre Tange lide desuden af et for lavt græsningstryk, hvilket kan være problematisk fremadrettet.

For splitterne er det kortlagte levested på Agger Tange i moderat tilstand. Ugunstig tilstand skyldes primært god tilgængelighed for ræv og lav forekomst af ynglende hættemåger. Der er desuden for høj vegetation for arten på den nordligste ø.

For fjordterne er levestedet på Harboøre Tange i god tilstand, mens de to levesteder på Agger Tange er i moderat tilstand. For havterne er kun et enkelt levested på Lindholm i god tilstand, mens de resterende er i moderat til ringe tilstand. Ugunstig tilstand for de to arter skyldes primært god tilgængelighed for ræv, tilgroning og en vis forstyrrelse fra menneskelig aktivitet på nogle af levestederne.

For dværgterne er det kortlagte levested på Agger Tange i god tilstand, mens det kortlagte levested på Harboøre Tange er i ringe tilstand. Den ugunstige tilstand skyldes menneskelig forstyrrelse, som også udgør en risiko for levestedet på Agger Tange.

3. Målsætninger

Den **overordnede målsætning** for området angiver det overordnede sigte for, hvordan området skal udvikle sig for såvel at sikre det konkrete områdes integritet som for at bidrage til opnåelse af gunstig bevaringsstatus for naturtyper og arter. Der er i den overordnede målsætning taget højde for områdets naturmæssige potentiale, og for om det rummer forekomster, der er af stor vigtighed nationalt og/eller biogeografisk. En betydning, der er vurderet ud fra:

- Stort areal, levested eller bestand
- Få nationale/biogeografiske forekomster
- Truede naturtyper/arter
- Særligt danske ansvarsnaturtyper/arter.

De **konkrete målsætninger** fastlægger de langsigtede mål for udvikling i areal og tilstand for de enkelte naturtyper og arters levesteder. De konkrete mål tager udgangspunkt i den tilstand, som er vurderet for naturtyper og arters levesteder efter tilstandsvurderingssystemet. Hvor der ikke er udviklet et sådant system skal gunstig bevaringsstatus sikres eller genoprettes på baggrund af den bedste faglige viden.

Målsætningerne rækker udover den enkelte planperiode og beskriver en tilstand, der tager hensyn til potentialet i de lokale naturforhold, og afspejler desuden en afvejning af eventuelt modstridende naturinteresser.

Myndighederne tager i deres administration af lovgivningen og deres forvaltning udgangspunkt i målsætningen for Natura 2000-område og sikrer dermed en grundlæggende beskyttelse af udpegningsgrundlaget.

Målsætningen for området er således grundlaget for vurderingen af planer og projekter, som skal foretages i henhold til de regler, der gennemfører habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, bl.a. efter habitatbekendtgørelsen og naturbeskyttelseslovens § 19 b og skovlovens § 17, der skal sikre, at udpegningsgrundlaget i området ikke skades, herunder især at arealet af naturtyper og levesteder for arter er stabilt eller i udbredelse, at naturtypernes strukturer og funktioner fortsat er til stede, og at bestande af arterne viser, at arten på lang sigt vil kunne opretholde sig selv som en levedygtig bestanddel af dens naturlige levesteder

3.1 Overordnet målsætning for Natura 2000-området

Det overordnede mål for Natura 2000-området er:

At naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget opnår gunstig bevaringsstatus. Målet er, at områdets hav- og kystnatur udgør et stort, sammenhængende naturområde med vægt på dynamisk kystudvikling og reetablering af de hydrologiske og naturmæssige sammenhænge mellem havet og kysten, med velegnede, udbredte yngle- og rasteområder for hav- og kystfugle samt spættet sæl.

De i området arealmæssigt dominerende marine naturtyper samt søer og laguner sikres. De i biogeografisk henseende vidstrakte strandenge sikres ligeledes.

Fuglebeskyttelsesområderne sikres som vigtige, velegnede levesteder for udpegningsgrundlagets fuglearter, herunder ansvarsarterne pibesvane, kortnæbbet gås, lysbuget knortegås, pibeand, krikand og spidsand samt de truede eller sjældne ynglefugle brushane, alm. ryle, hvidbrystet præstekrave, splitterne, dværgterne og mosehornugle.

Kystskrænterne med de truede naturtyper kalkoverdrev og surt overdrev sikres.

Habitatområdets store og sammenhængende naturarealer med fine kildevæld og rigkær sikres.

Arealet af surt overdrev, kalkoverdrev, kildevæld og rigkær søges øget, og der skabes så vidt muligt skabes sammenhæng mellem forekomsterne.

Områdets økologiske integritet sikres i form af en for naturtypen hensigtsmæssig hydrologi og drift/pleje, som indebærer bekæmpelse af invasive arter, en lav næringsstofbelastning samt gode sprednings og etableringsmuligheder for arterne.

3.2 Konkrete målsætninger for naturtyper og arter

Naturtyper og arter skal på sigt opnå en gunstig bevaringsstatus.

- For naturtyper og for arters levesteder, der er vurderet til tilstandsklasse I eller II er målsætningen, at udviklingen i deres areal og tilstand er stabil eller i fremgang.
- For naturtyper og arters levesteder, der er vurderet til tilstandsklasse III-V er målsætningen, at udviklingen i deres tilstand er i fremgang, således at der på sigt opnås tilstand I-II og gunstig bevaringsstatus, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.
- Det samlede areal af naturtypen/levestedet skal være stabilt eller i fremgang, hvis naturforholdene tillader det.
- For naturtyper uden tilstandsvurderingssystem er målsætningen gunstig bevaringsstatus. Det betyder, at tilstanden og det samlede areal af naturtyperne stabiliseres eller øges.
- For arter uden tilstandsvurderingssystem og for deres levesteder er målsætningen gunstig bevaringsstatus. Det betyder, at tilstanden og det samlede areal af levestederne for de udpegede arter stabiliseres eller øges, således at der er grundlag for tilstrækkelige egnede yngle- og fourageringsområder for arterne.
- De kortlagte levesteder for almindelig ryle, brushane, rørdrum, rørhøg og hvidbrystet præstekrave inden for Natura 2000-området bringes til eller fastholdes i tilstandsklasse I eller II. Levestedernes geografiske placering fremgår af basisanalysen for området
- De kortlagte levesteder for arterne splitterne, dværgterne og fjordterne inden for Natura 2000-området bringes til eller fastholdes i tilstandsklasse I eller II. Hvis området huser en ynglebestand på mere end 30 par splitterner, 10 par dværgterner og 10 par fjordterner er det tillige en indikation på levestedets og omgivelsernes egnethed som yngleområde. Levestedernes geografiske placering fremgår af basisanalysen for området.
- Af de kortlagte levesteder for arterne havterne og klyde inden for Natura 2000-området bør mindst 75 % enten bringes til, eller fastholdes i tilstandsklasse I eller II. Hvis området huser en ynglebestand på mere end 90 par havterner og 110 par klyder er det tillige en indikation på

levestedets og omgivelsernes egnethed som yngleområde. Levestedernes geografiske placering fremgår af basisanalysen for området.

- Natura 2000-området bidrager til at sikre eller genoprette levesteder for en levedygtig bestand af de udpegede arter på nationalt og/eller internationalt niveau. Tilstanden og det samlede areal af levestederne for arterne hjejle og mosehornugle som ynglefugle sikres eller øges, således at der er tilstrækkeligt med egnede ynglesteder for arterne i området. Afgørelser i forbindelse med konsekvens vurdering baseres på en konkret vurdering.
- Natura 2000-området skal bidrage til at sikre levesteder for en levedygtig bestand på nationalt og/eller internationalt niveau. Tilstanden og det samlede areal af levesteder for arterne pibeand, krikand, spidsand, kortnæbbet gås og bramgås som trækfugle i området sikres eller øges, således at der findes tilstrækkelige egnede raste- og fødesøgningssteder for arterne, så området kan huse en tilbagevendende rastebestand på 1100 bramgæs, 3100 kortnæbbede gæs, 2000 krikænder, 2900 pibeænder og 2000 spidsænder.
- Natura 2000-området, skal bidrage til at sikre levesteder for levedygtige bestande på nationalt og/eller internationalt niveau. Tilstanden og det samlede areal af levestederne for arterne hjejle, pibesvane, klyde, lille kobbersneppe, lysbuget knortegås, toppet skallesluger og hvinand som trækfugle i området sikres eller øges, således at der findes egnede raste- og fødesøgningssteder for arterne. Afgørelser i forbindelse med konsekvensvurdering baseres på en konkret vurdering. Der henvises til DCE's notat fra februar 2016: "Tilvejebringelse af måltal for dykænder i seks danske Fuglebeskyttelsesområder", hvor der i dette område er fastsat måltal hvinand. Notatet kan ses her: www.naturstyrelsen.dk/natura2000/faq

3.3 Modstridende naturinteresser

En målsætning om gunstig bevaringsstatus for en bestemt naturtype kan indebære en nedprioritering af en anden naturtype eller art, og det er nødvendigt at foretage et valg.

Levesteder for brushane og alm. ryle i form af velafgræssede enge prioriteres i forhold til udvikling af rørsumpe. Dog prioriteres gamle veludviklede rørsumpe som levesteder for rørhøg og rørdrum.

4. Indsatsprogram

Opfyldelsen af habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivernes krav om gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, som direktiverne omfatter, er en opgave, som strækker sig over flere planperioder. Det er derfor nødvendigt at prioritere indsatsen i den enkelte planperiode, således at det sikres, at Danmark efterlever de EU-retlige forpligtelser, og der kan etableres en sammenhæng mellem indsats og tilgængelige virkemidler.

Den nationale prioritering af indsatsen i 2. planperiode sigter på, at den planlagte og igangsatte indsats i 1. planperiode fastholdes og afsluttes, og der tages hånd om særligt truede naturtyper og arter, samt at der påbegyndes en strategisk indsats for langsigtet at sikre den nødvendige pleje af de lysåbne naturarealer.

Indsatsen fra de gældende planer 2010-15 videreføres. Hvis den forudsatte indsats for planperioden 2010-15 ikke er gennemført, når de kommunale handleplaner for 2. planperiode træder i kraft, forudsættes det, at den allerede igangsatte indsats færdiggøres i 2. planperiode, med mindre den udestående indsats vil være i strid med nærværende plan.

Nedenstående retningslinjer for indsatsen er opbygget efter mål- og rammestyringsprincippet, således at den statslige plan fastlægger de krav til indsatsen i planperioden, der er nødvendige for at sikre nationalt besluttede prioriteringer.

Indsats til bedring af vandkvaliteten i overflade- og grundvand gennemføres som led i vandplanlægningen, ligesom reduktion af kvælstofdeposition sker gennem husdyrgodkendelsesloven og generelle tiltag til at mindske luftforureningen, og er således ikke en del af Natura 2000-planens indsatsprogram.

Retningslinjerne er opdelt i generelle retningslinjer, der gælder for alle områder og specifikke retningslinjer for det enkelte Natura 2000-område. Til gennemførelse af planerne stiller staten en række virkemidler til rådighed, ligesom det forudsættes, at kommunerne i mindre omfang bidrager økonomisk.

Områdets fredskovpligtige skovnaturtyper er omfattet af retningslinjer i Natura 2000-planen 2010-15 og videreføres i denne plan.

Generelle retningslinjer

1. Myndighederne tager i deres administration af lovgivningen og deres forvaltning udgangspunkt i målsætningen for det enkelte Natura 2000-område og sikrer dermed en grundlæggende beskyttelse af udpegningsgrundlaget.
2. Der arbejdes for at sikre de lysåbne terrestriske naturtyper en hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje.
3. Der arbejdes for at sikre egnede levesteder for områdets arter.
4. Hydrologiprojekter finansieret via landdistriktsprogrammet og igangsatte Life-projekter fra Natura 2000-planen 2010-15 afsluttes.
5. Indsatser gennemført i 1. planperiode vedligeholdes, f.eks. ved genrydning af arealer, hvor der tidligere har været gennemført en Natura 2000-indsats.

Område specifikke retningslinjer

1. Der sikres sammenhæng mellem forekomster af naturtypen kalkoverdrev, naturtypen surt overdrev og naturtypen rigkær med henblik på at gøre arealet mere robust overfor a) pludselige hændelser (f.eks. ekstreme vejrforhold), b) klimaændringer c) for at mindske randpåvirkninger fra omkringliggende landbrugsarealer eller d) for at bidrage til etablering af større driftsenheder.
2. Der gennemføres en grundlæggende indsats på hedearealer med henblik på forbedring af naturtilstanden ved enten efterfølgende pleje eller periodevis rydning/skrælning/afbrænding.
3. Der iværksættes en bekæmpelse af invasive arter på naturtyperne strandvold med flerårige planter, strandeng, hvid klit, grå/grøn klit, havtornklit og tør hede med fokus på arealer med en forekomst på over 10 %.
4. Naturstyrelsen vurderer og justerer på baggrund af udarbejdet strategi efter behov vildtreservatet Agger Tange og Naturstyrelsen gennemfører undersøgelser med henblik på afklaring af, om der er behov for efterfølgende revision af reservatbestemmelserne på baggrund af områdernes udpegning til sikring af levestederne for toppet skallesluger.
5. Kommunen og offentlige lodsejere skal være særlig opmærksomme på naturtypen strandeng samt trækfuglene pibesvane, kortnæbbet gås, lysbuget knortegås, pibeand, krikand, spidsand og ynglefuglene brushane, alm. ryle, splitterne og dværgterne, som har en væsentlig forekomst i området (jf. områdets målsætning) og er i tilbagegang.

Det er en fælles opgave for kommuner og offentlige lodsejere at aftale nærmere på hvilke arealer og i hvilke kommuner, den konkrete indsats skal foregå.

Miljø- og Fødevareministeriet
Naturstyrelsen

Haraldsgade 53
DK 2100 København Ø
Tlf.: (+45) 72 54 30 00
www.nst.dk